A politizálás alkonya.

Irta: **Gál Miksa.**

Kezembe akadt egy könyv „A keleti határról" irta *Bizony* László. Lapozgatva abban már az első, bevezető részében találom a következő megjegyzést: „A magyar nép — köztudomás szerint — szeret politizálni; vasárnaponkint mise után a községháza előtt, délután pedig — ha lehet mindennap — valamely alkalmas helyen szóba kerülnek az ország dolgai. Ez az évszázados tulajdonság a magyar faji képességeiből eredt és a szellemi fölénnyel öröklődött át ivadékról-ivadékra. Ha elnémult a falvakban a politika, ki vész az érdeklődés: — *ott a nyomor ütötte a fejét*. . . Az erdélyi falvakban egyre csöndesebb lesz — a *magyar* és ahol röviddel ezelőtt még élénk viták folytak: napról-napra halkabb lesz — a magyar szó. A küzdelem az élettel, a szegénység, amely urrá lesz mideneken, meggyötri a kisgazdát és a parasztot, kiöli az érdeklődését lefoglalja a szellemét, korlátokat emel a gondolatának a faluvégén és eltompitja az asszimiláló erőt, amely benne lakozik. Meglazulnak a kapcsolatok, amelyek a fajához, a nyelvéhez, a nemzethez kötötték . . ."

Két mondat ez, tele igazságokkal és valóságokkal; két mondat, amely szoros összefüggésben áll tényleg egymással, csakhogy mindennek nem az erdélyi részekben valóban az utóbbi években észlelt oláh gyarapodás adja meg a magyarázatot, hanem csak ez a két mondat. Az első rész az, amely a politizálással foglalkozik, magyarázza és adja meg a feleletet a második részben ecsetelt szomoru helyzetnek. Vagyis: nem az oláh előnyomulás, azaz térhóditás folyamánya az elszegényedés, hanem a politizálásé és nem áll, hogy . . . „ha elnémul a falvakban a politika . . . a nyomor üti fel fejét", illetve ép az a mi speciális bajunk, hogy a politizálás képezi az életfenntartó fluidumot a falvakban. Az, hogy „valamely alkalmas helyen", értsd alatta a korcsmát, tölti mamár el parasztságunk szine-java politizálással idejét. Egymagában véve szomoru tény és ha majd nem politizál, az lesz a magyarság reneszánsza.

A magyar nemzet talán Európa egyetlen nemzete, amelyen még ma is évezredes multja és fejlődése megállapitható és a mely oly metamorfozison ment keresztül, amely őt eredeti karakteréből nem tudta teljesen kivetkőztetni. Mint nomád pásztornép kezdte és szép lassan belekeverődött különféle harcokba. Ezek a harcok lettek másik tulajdonságává, amelyet soha sem tudott magáról lerázni. Később az évszázados, harcok politizálássá alakultak át. Talán sehol sem politizál annyira a pásztornép, mint nálunk. Ezt Ausztria is élesztgette folytonosan és mindég volt rá gondja, hogy az alkotmány iránti harcokból a legszegényebb kunyhó lakója is kivegye részét. A politizálás népünk vérébe ment át, de oly annyira, hogy más kérdések iránt merőben közömbös maradt. És a közömbösségből őt kiráncani, soha senki meg nem kisérelte. Sőt a 67 és 48 iránti merőben meddő közjogi harcok, egyes képviselői választások, törvényhatósági választások, ezek voltak a lélekemelő momentumok, amelyek sokszor, talán tulsokszor megrészegitően hatottak parasztjainkra. A parlamentben és törvényhatóságokban szóval vivott harcok, kint a falvakban nagyon is sokszor tettlegességre ragadtatták az egyeseket, gyülöletre, vagy legalább is haragra tüzelve az egy-egy párton levőket. Választások, — amelyek különben a városi nép között is rendszerint nagyobb fontossággal birnak, mint bár mely más valóban fontos kérdés — és a politizálás soksok család romlását, vagyonuk eluszását, tönkretételüket jelentették, vagy eredményezték.

Ha tehát helyesnek fogadjuk el Bizony Lászlónak azt a megállapitását, hogy az erdélyi falvakban egyre csöndesebb lesz a politizálás, hozzátehetjük, hogy ezen keseregni egyáltalán nem szabad. Sőt arra kell majd törekednünk, hogy a politizálás tünjék el parasztnépünkből, hogy más kérdések és feladatok töltsék el és hozzátehetjük Bizony megállapitására célozva: hogy ha erdélyi magyarjaink kevesebbet politizáltak és többet helyzetükkel törekedtek volna, nem lehetett volna erdélyi térveszteségről beszélni.

Mindezen politizálásoknak váratlan, de örvendetes végét veti a háboru, valamint fogja végét vetni a háboru utáni gazdasági berendezkedés. Bárhogyan is — reméljük a legjobban — dőljön el ez a véres öldöklés, egy bizonyos és ez: hogy roppant nagy terheket kell majd viselnünk, oly terheket, aminőket ma még csak nem is akarunk elképzelni. 1913. év végéig Magyarország minden lakosára 280 korona államadósság esett, eddig a háboru 7.8 milliárdot absorbeált, most uj hadikölcsön előtt állunk és ha a sok sebre, amely pénzzel beheggeszthető, gondolunk — tehát nem holmi hadisarcokra, — akkor is legalább még egyszer 7.8 milliárdra lesz szükségünk, ugy hogy a háboru befejeztével a fejenkénti államadósság 1060 koronára fog emelkedni. Ennek a 21.2 milliárd tartozásnak az évi 5%-os (holott a hadikölcsönök átlag 6%-osak) kamata kitett 1060 milliót, ezenfelül pedig viselni kell az évenkint ismétlődő és állandóan emelkedő állandó természetü, közel 2 milliárdra rugó évi rendes és netáni rendkivüli kiadásokat, amely utóbbiak, tekintve, hogy már most a jövő feladatok elsői között egy állandó, jól felszerelt, modern hadsereget hangoztatnak, tetemes összeggel fogják évi büdzsénket megterhelni. Ezt a mondjuk csak 3 és fél milliárdot meghaladó összeget elő kell teremteni, mint ahogy elő lehet teremteni, de természetesen nem politizálással és a multakon való rágódással, nem közjogi sallankogért való harcokkal, hanem kizárólag komoly és józan munkával. Ma megesik az, hogy Szeged városa a Tápé határában lévő birtokán nem tud cukorgyárat felállitani, mert Tápé lakósa az istennek sem akar cukorrépát termelni, noha tudjuk azt, hogy mennyivel több haszna volna a lakosságnak, a városnak, a környéknek, szóval mindenkinek ebből. Ma — értem alatta a háboru előtti időt — annyit termelünk földeinken, amennyire szükségünk van, egy keveset ki is viszünk, valamit be is hozunk. Ez minket kielégit, annyival is inkább, mert hiszen az állam nem szoritja magasabb adóval intenzivebb termelésre, ő csak a kereső osztályt sarkalja és ez véres verejtékkel dolgozik is, csakhogy többet keressen és eleget tehessen az állam ujabb meg ujabb kivánalmainak. De a földbirtokost az állam nem szoritja, tehát nem produkál. Csakhogy a háboru után, ha a lövészárkok bár alaposan megfogyatkozott jelenlegi lakosai hazajönnek, itt adó alannyá fognak válni és látják majd, hogy teherviselési képességünk határán tul vannak, akkor az állam is belenyul bizonyára dédelgetett kasztjának dolgaiba és kényszeriteni fogja arra, hogy többet fizessen, azaz többet termeljen. Ma 5 milliárd értékü mezőgazdasági hozamunk és e mellett egyes növényekben Románia mögött állunk. Ha nekifekszünk a demokratizálandó és demokratizált földbirtokkal rendelkező Magyarországban a valóban helyes és csak féligmeddig intenziv gazdálkodásnak ugy játszva, hangsulyozom: játszva 50%-kal többet termelünk. Tehát 7 és fél milliárd értéküt. De ez csak a mezőgazdaság többeredménye. Csakhogy nem marad egyedül ennél. A többtermelés nyomán az indusztriálás is jár. A nyerstermények és — termékek feldolgozása. Ez uj hasznot, uj jövedelmet jelent. Igy lehet, de csakis igy a várható terheket el is viselni.

Ehhez azonban politizálástól mentes, józan felfogásu emberekre van szükségünk. Mi tehát abszolute nem osztjuk Bizonynak azt a nézetét, hogy . . . ha elnémul a falvakban a politika . . . ott a nyomor üti fel a fejét. Ellenkezőleg, ha sikerül a háboru befejeztével a falusi politizálást gazdasági kérdések iránti fogékonysággal felcserélni, ha sikerül a falusi ember mai gazdasági maradiságát leküzdeni és a roppant nagy terhekkel szemben nem Amerika felé irányitani figyelmét, hanem egy demokratikus földbirtokkal rendelkező saját hazája felé és arra, hogy tisztára tőle függ ennek a szép hazának a felvirágoztatása, valamint a nagy terhekkel szemben elérendő nagy eredményekre: akkor csöppet sem bánt minket az a tudat, hogy kint a falvakban „valamely alkalmas helyen" nem politizálnak az emberek, mert tudjuk, hogy sokkal alkalmasabb helyen a többtermelés gondolatának gyakorlati kivitelét kisérlik majd meg. És ez, tehát a politizálás alkonya, Magyarország jövője és nem a politizálás állandósitása.

Levegőbe röpitett angol csapatok

— Négyezer ágyu küzdelme nyugaton. —

Hága, október 7. A Daily News haditudósitója jelenti a sommei frontról: A legsulyosabb harcokat azok az angol csapatok állották ki, amelyek a legszélső balszárnyon foglaltak helyet. Teljesen ki voltak téve az ellenség legheveseb tüzének. Amikor rohamtámadás közben az első hullámok már tul voltak a német árkokon, az ellenség földalatti állásaiból meglepetésszerüen félelmetes gépfegyvertüzzel árasztotta el előretörő sorainkat.

A németek talán legszilárdabban Guedecourt falut erősitették meg és éppen ezért az angolok szörnyü veszteséget szenvedtek a községért vivott harcban, különösen a Leicester-ezred, amelynek elkeseredett küzdelem után sikerült benyomulnia az ellenség vonalaiba.

Arról a félelmetes tüzérségi párbajról, amely a két ellenfél között szakadatlanul folyik, alig lehet megközelitő leirást adni. A németek az angol front ellen körülbelül ezer ágyut irányitanak és körülbelül ugyanannyit a franciákkal szemben. Nekünk és szövetségesünknek legalább ugyanennyi ágyunk áll harcban, ugy hogy egyidőben négyezer ágyu dörgése reszketteti meg a levegőt. Éjjel és nappal okádják a tüzet ezek az acélszrönyetegek, oly pokoli koncertben, amelyből már nem lehet megkülönböztetni az egyes ütegek mennydörgő szavát. Amikor mi roham után megszüntetjük a szalvét, akkor odaát annál vadabb tüzelés kezdődik.

Gyalogságunk ebben a gyilkos tüzben rohan előre félelmet nem ismerve és szorongó szivvel, mélyen megrendülve látjuk, hogy a közéjük csapkodó gránátok robbanása következtében mint repülnek levegőbe egész csapatrészek. Különösen nagy volt csapatainkban a pusztulás Cléry közelében és Morvalnál. A két szembenálló frontot sürü füstfelhő takarja el, amelyet csak az explodáló gránátok villámsugarai hasitanak meg.

Gáz-izzótestek és üveghengerek **Invert** és **Auerégőkre** legjobb minőségben **FONYÓ SOMA,** világitási-vállalatánál, Kölcsey-utca 4. **Telefon 165.**